Böhler

Ik begin met het beginsel van goede trouw. Een groot aantal sprekers is er al op ingegaan, dus ik kan er kort over zijn. De uitleg van belastingverdragen dient te geschieden op basis van goede trouw. Dat houdt onder meer in dat Nederland een verdragspartner niet mag confronteren met een eenzijdige wijziging van de toedeling van een heffingsrecht door nationale wetgeving. Met andere woorden, Nederland mag na het afsluiten van een belastingverdrag niet door nieuwe wetgeving de heffing van een bepaalde belasting naar zich toe trekken indien het heffingsrecht op basis van het verdrag juist was toegekend aan een andere verdragspartner. Dat is precies de reden waarom de Hoge Raad op 19 juni met betrekking tot belastingverdragen die vóór 2001 tot stand zijn gekomen de exitheffing in strijd achtte met het beginsel van volkenrechtelijke goede trouw. Immers, het heffingsrecht werd door de belastingverdragen toegekend aan de woonstaat, en de verdragspartners konden bij de onderhandelingen over het verdrag, die voor 2001 plaatsvonden, de pas later door Nederland ingevoerde exitheffing niet meenemen in hun overwegingen.

De staatssecretaris stelt dat het beginsel van goede trouw niet geschonden wordt door de voorgestelde reparatiewetgeving. Hij beroept zich hierbij op ruimte die door de Hoge Raad expliciet in zijn arresten zou zijn gelaten. Zowel in de Tweede Kamer als door de VVD-fractie in de schriftelijke ronde in de senaat zijn daarover vragen gesteld. De antwoorden van de staatssecretaris hebben ons tot nu toe niet kunnen overtuigen. Ons is nog steeds niet duidelijk wat precies het verschil is tussen de door de Hoge Raad gewraakte regeling en de reparatiewet. Ook door de nieuwe regeling trekt Nederland een heffingsrecht naar zich toe dat op grond van het belastingverdrag toekomt aan de woonstaat. Waarom is dat in de ogen van de staatssecretaris geen schending van het volkenrechtelijke goedetrouwbeginsel? Wij vragen de staatssecretaris om nadere uitleg.

Hij dient hierbij expliciet in te gaan op rechtsoverweging 3.3.5 van arrest 44050, waarin door de Hoge Raad ten aanzien van de heffing op lijfrentes wordt gesteld dat de schending van het verdrag niet wordt weggenomen indien de heffing wordt beperkt tot het bedrag van de voorheen afgetrokken lijfrentepremies. Uit de antwoorden van de staatssecretaris op vragen van de VVD-fractie op dit punt zou men wellicht kunnen opmaken dat de regering ervan uitgaat dat het bezwaar van de Hoge Raad tegen deze argumentatie lag in het feit dat er voor de bedoelde heffing nog geen wettelijke grondslag bestond. Begrijp ik dat goed? Is dit de ruimte die de staatssecretaris ziet: er was nog geen wettelijke grondslag? Kan hij uitleggen waarom hij deze interpretatie aanvaardbaar acht? Wij denken veeleer dat de Hoge Raad bedoelde dat er geen wettelijke grondslag bestond ten tijde van het sluiten van het belastingverdrag, dus voor 2001.

Ik kom op de noodzaak van deze wetgeving. Bijna alle sprekers hebben erop gewezen dat het probleem van de exitheffing eigenlijk niet bij wijze van nationale wetgeving moet worden opgelost, maar door het aanpassen van de belastingverdragen van voor 2001, waarin het heffingsrecht wordt toegekend aan de woonstaat. Deelt de staatssecretaris de opvatting dat in beginsel het probleem moet worden opgelost door aanpassing van de belastingverdragen, en zo ja, welke stappen zijn in dit verband sinds 2001 ondernomen? Het is natuurlijk niet zo dat de staatssecretaris pas sinds 19 juni 2009 kon aanvoelen dat er een probleem is met de exitheffing. In het bijzonder wil ik weten hoeveel belastingverdragen het betreft. Er bestaan ongeveer 80 belastingverdragen met andere landen, maar het betreft alleen de verdragen van voor 2001. Met welke van deze landen lopen op dit moment al onderhandelingen om het probleem op te lossen?

Een ander punt van noodzaak heeft betrekking op de voorziene budgettaire gevolgen. Ik begrijp heel goed dat de staatssecretaris moeite heeft om hard cijfermateriaal aan te leveren. Het gaat immers om potentiële derving van inkomsten in de toekomst wanneer de terugwerkende kracht vanaf 29 juni jongstleden in werking treedt als de staatssecretaris zijn zin krijgt. Wij willen iets meer weten over de potentiële gevolgen. Op basis van welke gegevens, feiten en omstandigheden komt de staatssecretaris tot een inschatting dat het om tientallen tot wellicht honderden miljoenen euro's zou gaan, zoals in het debat in de Tweede Kamer werd genoemd? In aansluiting op onze twijfels over de noodzaak vraag ik de staatssecretaris of hij andere instrumenten heeft onderzocht om de tijdelijke emigratie te ontmoedigen. Wij begrijpen uit diverse toelichtingen op dit wetsvoorstel dat het er eigenlijk om gaat dat mogelijk toekomstig gedrag wordt ontmoedigd.

Ik kom op het laatste punt waarmee wij moeite hebben: de terugwerkende kracht. Andere fracties hebben hier ook al vraagtekens bij geplaatst. Is de terugwerkende kracht echt nodig? Kan de staatssecretaris nader toelichten hoe groot de budgettaire gevolgen zijn wanneer het wetsvoorstel de senaat passeert, maar de wet pas per 1 januari 2010 in werking treedt? In de Tweede Kamer en in de schriftelijke toelichting heeft de staatssecretaris gesproken over signalen vanuit de Belastingdienst die erop kunnen wijzen dat – zo interpreteer ik de woorden van de staatssecretaris – de komende maanden op grote schaal wordt geëmigreerd indien de wet niet met terugwerkende kracht van toepassing wordt. Kan de staatssecretaris deze inschatting nader toelichten en concretiseren? Welke signalen waren dat?

Vooralsnog zijn wij heel kritisch over dit wetsvoorstel, maar allereerst zien wij de antwoorden van de staatssecretaris met veel belangstelling tegemoet.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 17.18 uur tot 17.34 uur geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterwet) (30895).**

(Zie vergadering van 6 juli 2009.)

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Cramer**: Voorzitter. Ik dank de leden voor hun

inbreng in eerste termijn. Uit de reacties maak ik op dat zij in grote lijnen, zij het met kanttekeningen, achter het wetsvoorstel staan. Ik voel mij gesteund door de positieve reacties op het wetsvoorstel en de daarin opgenomen kaders en waarborgen, zowel voor kwaliteit, betrouwbaarheid als het publieke karakter van de openbare drinkwatervoorziening. Ik vind het een groot compliment waard dat de kwaliteit van het Nederlandse drinkwater en het functioneren van de drinkwaterbedrijven als zodanig niet ter discussie staan. Dat is met name een compliment voor de drinkwaterbedrijven zelf. Door alle woordvoerders is de goede kwaliteit en de goede prijs-kwaliteitverhouding benadrukt en is het stelsel niet ten principale ter discussie gesteld. Uiteraard zijn er wel vragen over bepaalde onderdelen van het stelsel: warm tapwater, solvabiliteit, toezicht, schaalgrootte, afsluitbeleid, marktactiviteiten, leveringszekerheid in crisisomstandigheden. De thema's behandel ik in deze volgorde.

Eerst ga ik echter nog in op het Drinkwaterbesluit, een AMvB die op de Drinkwaterwet is gebaseerd. De AMvB bevat nadere regels met betrekking tot de in de wet geregelde onderwerpen, onder meer normstelling. Voor het Drinkwaterbesluit is in de Drinkwaterwet een voorhangprocedure opgenomen. Nadat het ontwerpbesluit in de ministerraad is behandeld, zal het aan beide Kamers worden voorgelegd. Daarna wordt het aan de Raad van State gestuurd.

De heer Putters heeft gevraagd wanneer het definitieve Drinkwaterbesluit gereed zal zijn en of ik kan toezeggen dat het besluit er bij de inwerkingtreding van de wet zal liggen. Het Drinkwaterbesluit zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2010 gereed zijn. Na behandeling door de ministerraad zal het ontwerpbesluit dit najaar aan beide Kamers worden voorgelegd. Het besluit zal tegelijk met de wet in werking treden. Tevens wordt op dit moment een viertal ministeriële regelingen voorbereid op basis van wet en besluit: ten eerste over algemene onderwerpen, zoals meten, ten tweede over materialen en chemicaliën, ten derde over afsluiten en ten vierde over legionella. Deze regelingen kunnen uiteraard pas in werking treden als de wet en het besluit van kracht zijn geworden.

Waarom wordt het punt warm tapwater aan de orde gesteld? In nieuwe wijken wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van collectieve systemen voor de levering van warm tapwater aan huishoudens. Dit is een beetje vergelijkbaar met collectieve systemen in bijvoorbeeld flatgebouwen. De collectieve warmtapwatersystemen zijn aangesloten op het drinkwaternet. Dat water is dus van drinkwaterkwaliteit. Aan dit drinkwater wordt door de leverancier van het collectieve warm tapwater, veelal een energiebedrijf, warmte toegevoegd. Voor warm tapwater gelden dezelfde kwaliteitseisen als voor drinkwater, natuurlijk met uitzondering van de temperatuur. In het Drinkwaterbesluit zullen diverse verplichtingen worden opgenomen die betrekking hebben op kwaliteitsborging, zoals de plicht tot de uitvoering van een meetprogramma – dat geldt vooral voor grote installaties –, eisen voor hygiënisch werken en te gebruiken materialen, de plicht tot het verschaffen van informatie en het nemen van maatregelen bij geconstateerde problemen. In geval van een constatering of vermoeden van verontreiniging zal het drinkwaterbedrijf in beginsel nader onderzoek verrichten. De VROM-inspectie speelt een coördinerende rol. Ook de eigenaar van een collectieve warmtapwatervoorziening heeft overigens verplichtingen met betrekking tot onderzoek, als het gaat om zijn eigen installatie.

Gegeven de reeds gestelde eisen en verplichtingen in de Drinkwaterwet en de nog te stellen eisen en verplichtingen in het Drinkwaterbesluit wordt de kwaliteit van de collectieve warmtapwatervoorzieningen voldoende geborgd. Toch is daarover een aantal vragen gesteld. De heer Janse de Jonge vroeg of de VROM-inspectie een coördinerende rol heeft bij te nemen stappen, wanneer is vastgesteld dat sprake is van verontreiniging, of van een vermoeden daarvan. Ja, de VROM-inspectie heeft een coördinerende rol. Belangrijker is de vervolgvraag. Wie heeft de verantwoordelijkheid voor het onderzoek en de uitkomsten daarvan en hoe is dat allemaal geregeld? Moet er geen verband zijn tussen de oorzaak van de mogelijke verontreiniging en deze verantwoordelijkheid? Voor het drinkwaterbedrijf en de eigenaar van een warmtapwatervoorziening van een bepaalde minimumomvang gelden specifieke onderzoeksverplichtingen. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf controleert niet alleen het eigen product en het eigen bedrijf – dit is heel belangrijk – maar ook de op zijn leidingnet aangesloten installaties en het daarmee geleverde product. Dit omvat dus ook de controle van de kwaliteit van het door derden geleverde warm tapwater. Het ligt daarom voor de hand dat als op het tappunt niet aan de kwaliteitseisen wordt voldaan, het drinkwaterbedrijf het voortouw neemt voor onderzoek, dit alles in overleg met de inspecteur. Het feit dat het drinkwaterbedrijf controles uitoefent en onderzoek verricht, betekent niet dat het drinkwaterbedrijf ook verantwoordelijkheid draagt voor de collectieve warmtapwatervoorziening op zich, en het geleverde warm tapwater. De eigenaar van de collectieve warmtapwatervoorziening blijft hiervoor verantwoordelijk. Mevrouw Huijbregts had een vergelijkbare vraag, die naar ik hoop hiermee is beantwoord. De heer Janse de Jonge vroeg of de minister bereid is de verantwoordelijkheden rond de collectieve warmtapwatervoorziening helder te regelen in het Drinkwaterbesluit. Ik zal dat vanzelfsprekend doen, omdat dat heel belangrijk is.

Mijn volgende onderwerp is de solvabiliteit. Waar gaat het om? Zoals bekend heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen van CDA en PvdA over tariefregulering. Het amendement bevatte ook een bepaling over een maximumsolvabiliteit. Doel van de bepaling is om onnodig hoog eigen vermogen te voorkomen. Met de aanneming van het amendement door de Tweede Kamer is het onderdeel geworden van het wetsvoorstel. Ik heb tegen het stellen van een maximum aan de solvabiliteit geen bezwaren. Uiteraard is het belangrijk dat de drinkwaterbedrijven over voldoende eigen vermogen beschikken om de nodige investeringen te kunnen doen en een financiële buffer te hebben. Bij de praktische invulling zal dit maximum in ieder geval zodanig worden gekozen dat de drinkwaterbedrijven voldoende ruimte hebben om een gezonde vermogenspositie te behouden.

Mevrouw Huijbregts vroeg of kan worden uitgelegd waarom is gekozen voor een streng centraal toezicht met een maximumsolvabiliteit. Het wetsvoorstel geeft een kader waarbinnen de tariefstelling dient plaats te vinden. Binnen dat kader is het aan de decentrale overheden om de tarieven goed te keuren. Dit is expliciet vastgelegd in het wetsvoorstel, te weten in artikel 20. Het stellen van een maximum aan de solvabiliteit is het gevolg van het

amendement waarover ik het zojuist had. Dit amendement is door de Tweede Kamer aangenomen, en de betreffende bepaling is daarmee onderdeel geworden van het wetsvoorstel. Het maximum wordt zodanig vastgesteld dat dit niet leidt tot een onvoldoende vermogenspositie van de drinkwaterbedrijven. Dat is natuurlijk de zorg van de Kamer. In die zin kan ik haar geruststellen.

De heer Janse de Jonge vroeg nog of ik als minister in het stellen van een maximumsolvabiliteit het gevaar zie van forse dividenduitkeringen, of boekhoudkundige trucjes om aan de maximumsolvabiliteit te voldoen. De algemene vergadering van aandeelhouders heeft een bepalende rol bij de uitkering van dividend. Met het reguleren van de winst zie ik daarin geen probleem. De decentrale overheden hebben daar als aandeelhouders een eigen verantwoordelijkheid in. Wat de boekhoudkundige trucjes betreft: voor zover hiervan sprake kan zijn, moet daarnaar goed gekeken worden, wat ook zal worden gedaan.

De heer Janse de Jonge vroeg in het verlengde hiervan naar mijn bereidheid om de eerstkomende twee jaar de rechtspraktijk af te wachten, alvorens gebruik te maken van het stellen van een maximum aan de solvabiliteit. Ik vind het niet goed om de toepassing van delen van de wet voor een bepaalde periode uit te stellen. Het is namelijk volstrekt duidelijk en werkbaar, inclusief het amendement. Daarmee wil ik aan de slag. De wet zelf voorziet niet in het niet van toepassing verklaren van een deel van de wet. Als dat de Kamer geruststelt, ben ik wel bereid om de effecten van de maximumsolvabiliteit te evalueren en daarop bij een eventuele herziening terug te komen.

Over de omslag naar een streng centraal toezicht het volgende. De winstniveaus en de winstuitkering bij een van de bedrijven waren aanleiding om de ruimte voor winst tot een redelijk niveau te beperken. Het wetsvoorstel reikt hiervoor een kader aan. De decentrale aandeelhouders blijven een belangrijke rol spelen bij het vaststellen van de tarieven. Mevrouw Huijbregts vroeg naar het verschil tussen drinkwatersector en energiesector, met betrekking tot de solvabiliteit. In de energiesector bleek behoefte aan het vastleggen van een minimumsolvabiliteit, vanwege een dreiging van een onvoldoende aandeel eigen vermogen. Bij de drinkwatersector is een dergelijke dreiging niet aan de orde. Bovendien bevat het wetsvoorstel een aantal bepalingen die het in stand houden van een goede infrastructuur waarborgen.

Ik ga nu over naar het volgende onderwerp en dat betreft de toezichthouder VROM-Inspectie versus de NMa. De VROM-Inspectie is sinds jaar en dag eerstelijnstoezichthouder op de drinkwaterbedrijven. Er is veel kennis opgebouwd over de bedrijfsvoering bij de drinkwaterbedrijven. De focus ligt daarbij op kwaliteit, leveringszekerheid, milieu en investeringen in infrastructuur. Met de invoering van de prestatievergelijking komen daar de aspecten van klanttevredenheid, kostenefficiency en onderzoek en ontwikkeling bij. De VROM-Inspectie is gezien de kennis en ervaring daarom uitstekend toegerust om de prestatievergelijking aan te sturen. Daarbij is het ook van belang dat de VROM-Inspectie de ervaringen met de drie vrijwillige prestatievergelijkingen goed heeft gevolgd.

Via amendering door de Tweede Kamer zijn er aan de wet bepalingen toegevoegd inzake de kostendekkende tarieven waar ik zojuist over sprak. De minister stelt tweejaarlijks het kader vast voor tarieven. De overheden c.q. de aandeelhouders – in het algemeen zijn dat provincies en gemeenten – stellen binnen dit kader de tarieven vast. Zij hebben hier dus de facto het decentrale eerstelijnstoezicht. Indien tarieven toch niet zouden sporen, grijp ik als minister in. De VROM-Inspectie zal daarbij ondersteunend zijn.

Het is wat mij betreft heel belangrijk dat er één centrale toezichthouder is. Dit vanwege de sterke samenhang tussen kwaliteit, leveringszekerheid, onderhoud en investeringen. Splitsing van toezicht is ongewenst en ook niet nodig. Het is ook niet efficiënt. Bij twee organisaties wordt de kennis die in huis is over bedrijfsvoering van drinkwaterbedrijven te veel verspreid en dan ontstaan er doublures. Het is ook mogelijk dat er discussie ontstaat tussen toezichthouders, waarbij kwaliteit en leveringszekerheid onder druk komen te staan door te veel aandacht voor kostenbesparingen. In Engeland heeft men daarmee slechte ervaringen opgedaan. Wat mij betreft komt er dus geen formele toezichthoudersrol voor de NMa, naast de VROM-Inspectie. De VROM-Inspectie zal voldoende uitgerust zijn om de taken te kunnen vervullen. Er kunnen zo nodig natuurlijk wel externe adviezen worden ingewonnen, bijvoorbeeld bij de NMa.

Mevrouw Huijbregts en de heer Slager hebben gevraagd waarom de NMa geen toezichthouder wordt. Ik heb al antwoord gegeven op die vraag. Ik blijf vasthouden aan de lijn die ik zojuist het geformuleerd. Er moet vanwege de samenhang één toezichthouder zijn en de VROM-Inspectie is wat mij betreft prima toegerust om ook de uitbreiding van hun toezichtstaken op drinkwaterbedrijven op goede wijze te vervullen.

De heer Putters vroeg nog of een samenwerkingsprotocol tussen VROM-Inspectie en NMa wellicht nuttig is. Dat lijkt mij, ook in verband met het probleem van één aansturing, niet wenselijk, want dan krijg je ook weer doublures. Het lijkt mij ook niet nodig. Dit veronderstelt namelijk op voorhand dat er sprake is van een gestructureerde samenwerking. Ik wil nu eerst aan de slag gaan, want wij moeten ervaringen opdoen. Daarna kunnen wij evalueren. In de praktijk zal dan blijken welke inbreng vanuit de expertise van de NMa noodzakelijk is en op welke wijze dit het best georganiseerd kan worden. De NMa kan altijd om advies worden gevraagd, maar de VROM-Inspectie is wat mij betreft het aangewezen orgaan.

Het volgende onderwerp betreft met name de schaalgrootte en het aantal drinkwaterbedrijven. Er zijn er op dit moment tien. Vroeger waren er veel meer. Als gevolg van het reorganisatiehoofdstuk in de Waterleidingwet van 1975 is dit aantal snel gedaald. In 1975 waren er nog 111 drinkwaterbedrijven. De omvang van de tien bedrijven loopt uiteen. Tussen het kleinste en het grootste bedrijf zit ongeveer een factor tien. De tien bedrijven functioneren goed in termen van kwaliteit, leveringszekerheid, klanttevredenheid en kostenefficiency. Dat blijkt onder meer uit de uitgevoerde benchmarks. Ik heb op dit moment geen indicaties dat het aantal bedrijven te klein of te groot is. Ik zie dan ook geen aanleiding om met de wet in de hand distributiegebieden of bedrijven samen te voegen of te splitsen. Mocht er op enig moment aanleiding zijn om distributiegebieden te wijzigen of het aantal bedrijven aan te passen, dan is het wettelijk instrumentarium daarvoor

beschikbaar. Daarbij ga ik natuurlijk niet over één nacht ijs. Goede onderbouwing is noodzakelijk. Dat wil zeggen dat een wijziging een aantoonbare meerwaarde moet hebben.

De heren Slager en Putters hebben vragen gesteld over dit punt.

De heer **Slager** (SP): Ik wilde u een vraag stellen, maar ik denk dat u die nu gaat beantwoorden.

Minister **Cramer**: Ik denk dat de vraag die u wil stellen, nu inderdaad door mij beantwoord gaat worden. Misschien niet in voldoende mate, maar ik ga mijn best doen. De heren Putters en Slager vroegen het volgende. In het Drinkwaterbesluit worden criteria vastgelegd voor de beoordeling van fusies. Zij vroegen of ik als minister kan toezeggen dat deze criteria er bij de inwerkingtreding van de wet liggen. Ik heb al iets gezegd over de planning van het Drinkwaterbesluit en over de ministeriële regels. Wat de heer Putters vraagt, kan ik absoluut toezeggen. Wet en besluit treden gelijktijdig in werking. Daarbij zal het punt van de criteria gewoon meegenomen worden. Ook de heer Slager vroeg hiernaar. Hiermee heb ik deze vraag van hem beantwoord.

De heer Slager had nog een andere vraag en die ging over het onderzoek van prof. Hans Schenk. Deze heeft een onderzoek gedaan naar de omvang van drinkwaterbedrijven. Ik ga eerst in op een vraag van de heer Putters, want dit hangt allemaal samen met de vraag of ik kan aangeven hoeveel bedrijven er minimaal moeten blijven om via de benchmark prestatieprikkels te behouden. Er moet enige concurrentie zijn en het moet geen monopolie worden. Dat is het punt van de heer Putters. Het werkt nu goed. Ik wil liever geen minimumaantal noemen. Daarmee zou ik namelijk preluderen op iets dat nu nog helemaal niet aan de orde is. Dat is ook nog niet in voldoende mate onderzocht. Er is een onderzoek van de heer Schenk, maar ik ben van mening dat dat onvoldoende is om algemene conclusies te kunnen trekken over fusies van drinkwaterbedrijven. Het is op dit moment niet aan de orde. In ieder geval werkt de benchmark voor tien bedrijven en waarschijnlijk ook voor negen en misschien ook wel voor acht, maar ik ga nu geen uitspraken doen over het minimumaantal, want dat is nu niet aan de orde. Wij kunnen een fikse discussie voeren over monopoliepositie, maar het functioneert nu naar behoren. Ik wil dat er eerst een evaluatie komt voordat ik überhaupt iets doe.

De heer **Slager** (SP): Ik heb toch nog een vraag. U geeft namelijk niet echt een reactie. Ik heb gevraagd of u in wil gaan op de analyse van de heer Schenk dat een half miljoen aansluitingen uitstekend is. Nu is er een bedrijf dat 33% van de markt in handen heeft. Vindt u dat een goede zaak?

Minister **Cramer**: U hebt het nu over Vitens. Wij hebben geen klachten gekregen dat dat bedrijf door zijn grootte – het is inderdaad tien keer zo groot als het kleinste bedrijf – een probleem vormt in termen van concurrentie en goede benchmarks ten opzichte de andere bedrijven. Er zijn verder ook onderzoeken die een andere interpretatie geven aan een minimum- of maximumaantal. Ik doe daar nu geen uitspraak over, omdat wij deze discussie op dit moment nog niet hoeven te voeren.

De heer **Slager** (SP): Daarnaast was een argument dat je bij een dermate groot bedrijf, dat vijf provincies omvat, de decentrale controle toch aardig kwijt bent.

Minister **Cramer**: Dit is de bestaande situatie.

De heer **Slager** (SP): Ja, sinds een jaar of twee.

Minister **Cramer**: Sinds een jaar of twee. Dat heeft voorbereidingstijd gekost, dus dat bedrijf is op deze manier tot Vitens uitgegroeid, met inderdaad een aanzienlijke omvang. Dat zijn besluiten die twee jaar geleden zijn genomen. Gezien het feit dat mij geen klachten uit de markt hebben bereikt dat dit een probleem wordt, ga ik er nu niets aan veranderen. Als de heer Slager mij vraagt of ik erin toestem als er meer wordt samengevoegd, zeg ik dat ik dat bekijk wanneer die aanvraag komt. Het principe waar ik voor sta, is dat wij ervoor moeten zorgen dat er voldoende bedrijven zijn om de prestatiebenchmark zijn werk te laten doen.

De heer **Putters** (PvdA): Ik steun de minister volledig dat zij nu geen aantallen noemt. Ik zal haar dus ook niet de vraag stellen hoeveel bedrijven het minimum zijn. Ik stel wel de vraag of zij iets meer zou kunnen zeggen over de inhoud van de criteria die zij zal gebruiken om de fusies te toetsen. Ik ben blij met de toezegging dat zij er straks zullen liggen, maar ik vind de vraag of zij daar iets over kan zeggen belangrijker dan de vraag of het vier, vijf, acht of negen bedrijven worden.

Minister **Cramer**: Ik wil wel toezeggen dat ik u daarover informeer, maar dit is nog in ontwikkeling en nog niet op die manier besproken met de drinkwaterbedrijven zelf. Daarom wil ik er nu niet op vooruitlopen.

De heer **Slager** (SP): U zegt dat er geen klachten zijn gekomen. In de Tweede Kamer lag een voorstel, dat is teruggenomen, om het te beperken tot 20% van de aansluitingen. Vitens heeft al 33%. Er zijn dus wel degelijk geluiden uit de samenleving tot u gekomen. Men heeft dat voorstel in de Tweede Kamer ingetrokken, omdat men dacht dat u het daarmee eens was, en nu hoor ik u zeggen dat er nog veel grotere kunnen komen.

Minister **Cramer**: Ik heb het nu niet over een verdere uitbreiding van Vitens. Ik heb te maken met een bestaand Vitens, dat de omvang heeft die u beschrijft. Dat is voor mij een gegeven. Aangezien dit nog niet heeft geleid tot een probleem wat betreft mijn hoofdpunt dat wij ervoor moeten zorgen dat wij voldoende bedrijven hebben om voor de prestatiebenchmark werkelijk het optimale te realiseren, ben ik van mening dat ik het even zo moet laten als het is.

Dan heb ik nog een paar overige vragen. De heer Slager vroeg of er al een regeling is om te voorkomen dat kleinverbruikers worden afgesloten. We zijn bezig met het opstellen van deze regeling, die sterk zal lijken op de regeling die geldt voor energiebedrijven. Er zal ook rekening worden gehouden met kwetsbare groepen. Daar kom ik zo op terug, omdat de heer Slager daarover een specifieke vraag heeft gesteld. De regeling is gebaseerd op een bepaling in artikel 9 van de Drinkwaterwet. Deze regeling kan niet in werking treden voordat de Drinkwaterwet in werking is getreden, maar ik neem aan dat dit voor de heer Slager ook logisch is.

Cramer

De heer Slager stelde ook nog een vraag over het afsluiten van mensen met een betalingsachterstand. Ik vind dit zelf een heel belangrijk punt. Voor dit specifieke probleem werken wij aan een ministeriële regeling die sterk lijkt op de regeling van energiebedrijven, maar waarin kwetsbare groepen duidelijk centraal staan. Deze regeling zal gebaseerd zijn op de Drinkwaterwet waar wij vandaag over spreken, en kan pas in werking treden na inwerkingtreding van deze wet.

Ik wil toch even vooruitlopen op een aantal punten van deze regeling, omdat ik op dit punt actie onderneem. Ik wil zo snel mogelijk samen met mijn collega Klijnsma van Sociale Zaken overleggen met de drinkwaterbedrijven en de gemeenten om afspraken te maken, zodat kwetsbare groepen niet afgesloten zullen worden van het drinkwater. Dat is al in gang gezet. Zoals bekend besteedt de regering veel aandacht aan mensen met problematische schulden. Staatssecretaris Klijnsma neemt al veel initiatieven om kwetsbare mensen met financiële problemen te helpen. De drinkwateraansluiting hoort daar wat mij betreft zeker bij. Het is een basisrecht, zoals de heer Slager ook naar voren bracht.

De heer De Boer vroeg welke mogelijkheden er zijn om in Nederland en internationaal meer te doen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. Wat ga ik doen als minister? Welk tijdpad heb ik daarbij voor ogen? Op dit moment buigen wij ons interdepartementaal over inspraakreacties op het Nationaal Waterplan en de stroomgebiedbeheersplannen. Daar kan ik nu niet op vooruitlopen. Belangrijk is wel dat in het Nationaal Waterplan is aangekondigd dat de eerste generatie plannen met betrekking tot de bescherming van de drinkwaterbronnen zal worden geëvalueerd. Het RIVM heeft hiermee al een begin gemaakt. Dat betreft de plannen in de internationale stroomgebieden van Rijn en Maas. Op basis van de uitkomsten hiervan zullen wij ons bezinnen op aanvullend beleid. In de Nota Drinkwater, op basis van de Drinkwaterwet, wordt hierop teruggekomen. Daarna zal er actie worden ondernomen voor de volgende generatie stroomgebiedbeheersplannen.

De heer De Boer heeft ook een vraag gesteld over de afschaffing van de precarioheffing. Door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken wordt een wetsvoorstel voorbereid met een vrijstelling van precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven. Hierdoor worden de Gemeentewet, de Provinciewet en de Waterschapswet gewijzigd. Ik denk dat ik hiermee deze vraag voldoende heb beantwoord. De specifieke vraag was of de vrijstelling van precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven die door de staatssecretaris van BZK wordt voorbereid, per 1 januari 2010 wordt gehaald. Het antwoord op die vraag is dat dit nog steeds de streefdatum is.

De heer De Boer heeft ook gevraagd hoe het staat met de motie-Koppejan, waar de heer Putters ook naar heeft gevraagd. Bij de behandeling van het voorstel voor de Drinkwaterwet in de Tweede Kamer is een motie aangenomen van de heer Koppejan en anderen, waarin mij als minister wordt gevraagd om te bevorderen dat deskundigheid, kennis en ervaring van de Nederlandse drinkwaterbedrijven worden benut voor het verbeteren van de drinkwatervoorziening in de ontwikkelingslanden.

Ik heb op 16 januari een brief aan de Tweede Kamer gestuurd met informatie over de wijze waarop wij deze motie uitvoeren. De kernpunten zijn dat wij een inzet van maximaal 1% van de jaarlijkse omzet voor ontwikkelingssamenwerking onderdeel laten zijn van maatschappelijk ondernemen en dat dit past binnen de grondslag van kostendekkende tarieven in de Drinkwaterwet. Het is de verantwoordelijkheid van de publieke aandeelhouders en de raden van commissarissen om te bepalen in welke mate daadwerkelijk invulling wordt gegeven aan dit aspect van maatschappelijk ondernemen. Er wordt naar gestreefd om synergie tot stand te brengen met het kabinetsbeleid inzake de mondiale waterinzet, ook in het kader van het Nationaal Waterplan. Ondersteuning van concrete voorstellen van de drinkwaterbedrijven vindt plaats op basis van het bestaande instrumentarium en het OS-beleid.

In aanvulling hierop ga ik in op de specifieke vraag van de heer Putters naar de stand van zaken. Op ambtelijk niveau worden door VROM en OS gesprekken gevoerd met de drinkwaterbedrijven over de inzet van die 1%. De aandachtspunten daarbij zijn onderlinge samenwerking en focus, zowel wat betreft de aard van de inzet als van de landen, want als iedereen het allemaal een beetje verspreid doet, heb je misschien niet de meerwaarde die je zou willen hebben. Ook is er een gesprek geweest tussen de minister voor OS en de drinkwaterbedrijven. Hierbij kwamen zaken aan de orde als de ervaringen van de drinkwaterbedrijven, het beleid en het instrumentarium van OS. De drinkwaterbedrijven werken nu aan een gezamenlijke strategie. Waarschijnlijk is die in augustus gereed. We, de ministers van VROM en voor OS, bespreken de resultaten daarvan met de drinkwaterbedrijven.

Voorzitter: Timmerman-Buck

Minister **Cramer**: De heer Putters heeft gevraagd naar de grens van de marktactiviteiten, of ik kan aangeven waar voor de drinkwaterbedrijven de grenzen liggen. Vanzelfsprekend blijft de hoofdtaak van de drinkwaterbedrijven de levering van drinkwater. Dit blijkt ook uit de statuten van de bedrijven. De focus is daarbij gericht op een hoge kwaliteit tegen een betaalbare prijs. Mits boekhoudkundig gescheiden, is het toegestaan om ook andere, watergerelateerde activiteiten uit te voeren. Dit mag op geen enkele wijze afbreuk doen aan of een risico vormen voor de drinkwatervoorziening. De publieke aandeelhouders dienen daarop goed toezicht te houden.

De heer Putters stelde nog een vervolgvraag over de omvang van de marktactiviteiten: waarop baseer ik de verwachting dat de drinkwaterbedrijven niet veel marktactiviteiten zullen ontplooien? De verwachting dat de drinkwaterbedrijven dergelijke marktactiviteiten niet op grote schaal zullen ontplooien, is gebaseerd op de huidige praktijk. Bij de meeste bedrijven is de omvang van dergelijke activiteiten beperkt. Alleen bij het drinkwaterbedrijf Evides is van oudsher sprake van levering van industriewater op grotere schaal. Mij hebben geen signalen bereikt dat grote veranderingen zijn te verwachten in die marktactiviteiten.

De heer Putters stelde ook een vraag over productkoppeling: hoe wordt voorkomen dat via productkoppeling aan de drinkwatervoorziening ongewenste insluiting van klanten plaatsvindt? Ik ken zelf niet direct voorbeelden van dergelijke productkoppeling, waarbij klanten worden verplicht om een product gekoppeld aan drinkwater af te nemen. Voor zover dit zich zou voordoen, lijkt het me typisch een aspect van mededinging. De NMa moet hierop wél toezien.

Cramer

De heer De Boer vroeg: kan de noodwatervoorziening worden uitgevoerd ongeacht het aantal inwoners en de grootte van de ramp? Dit is natuurlijk een belangrijke vraag. De drinkwaterbedrijven dienen zich voor te bereiden op crisisomstandigheden; dit wordt geregeld in hoofdstuk IV van het wetsvoorstel. Uitwerking vindt plaats in het Drinkwaterbesluit. In dit verband wijs ik ook op het beleid inzake vitale infrastructuur en de afspraken in dit kader met de drinkwatersector. Vanaf 2003 heeft de sector fors geïnvesteerd om het basisbeveiligingsniveau te implementeren. De inzet is gericht op het voorkomen van verstoringen in de reguliere voorziening. Nooddrinkwater – daarbij moet worden gedacht aan drinkwater in flessen, zakken of pakken – is een voorziening die de bedrijven achter de hand moeten hebben ingeval de drinkwatervoorziening bij een ramp uitvalt. Het is niet zo dat de momenteel beschikbare capaciteit voor nooddrinkwater voldoende is voor elke omvang van een ramp. De beschikbare productiecapaciteit – daar vroeg de heer De Boer specifiek naar – is voldoende voor ruim 6 miljoen inwoners. De kans op een ramp van dergelijke omvang acht ik uiterst klein. Laten wij hopen dat het nooit zover komt. In het kader van vitale infrastructuur wordt gekeken naar de inzet van nooddrinkwater. In het bijzonder gaat het daarbij om de logistieke aspecten. Dit wacht ik nog af.

De heer De Boer heeft ook een vraag gesteld over noodwater: hoe serieus is de inspanningsverplichting om noodwater voor sanitaire toepassingen te leveren? Op dit moment is de situatie als volgt. Indien drinkwater in de distributiesystemen ongeschikt wordt als consumptiewater, zal de nooddrinkwatervoorziening worden ingezet. In overleg met de VROM-Inspectie zal worden besloten of de levering via het net toch kan worden voortgezet, of dat deze anders moet geschieden. Het gaat namelijk om noodwater, niet geschikt voor consumptie maar wel voor bijvoorbeeld toiletspoeling en wassen. Belangrijk bij die beslissing is natuurlijk of er sprake kan zijn van onaanvaardbare gezondheidsrisico's. Daarbij is het van belang een afweging te maken van enerzijds risico's die zitten aan de levering van water dat niet geschikt is om te drinken, en anderzijds de risico's die optreden als er geen stromend water meer is. Zolang de infrastructuur nog kan functioneren, kan de noodwatervoorziening worden voortgezet. Er is inderdaad sprake van een serieuze inspanningsverplichting. In het Drinkwaterbesluit komen nadere eisen voor de levering van noodwater.

Ten slotte het bluswater, een vraag van de heer De Boer: wordt aan gemeenten en bedrijven bluswater per afgenomen hoeveelheid kubieke meter water berekend? Zo ja, is dit dan te billijken? Moet er verdiend worden aan bluswater? Mijn antwoord hierop is kort. Voor zover mij bekend is, wordt voor bluswater doorgaans de afgenomen hoeveelheid niet in rekening gebracht. Wel wordt voor de aansluiting een vastrecht in rekening gebracht. Kostendekkendheid vormt daarbij het uitgangspunt.

Voorzitter, hiermee heb ik mijns inziens alle vragen uit de eerste termijn van de Eerste Kamerleden beantwoord.

□

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD): Voorzitter. Allereerst wil ik de minister hartelijk danken voor de heldere beantwoording. Ik begin aan de andere kant, met het toezicht.

De minister geeft duidelijk aan dat zij splitsing van toezicht ongewenst vindt. Daarin kunnen wij meegaan. Haar keuze voor de VROM-Inspectie is een logisch gevolg, hoewel de VVD die keuze niet direct zou hebben gemaakt. De vraag blijft of en hoe de expertise van de NMa wordt ingezet. Hoe, wanneer en wat wordt er geëvalueerd? De minister zegt eigenlijk dat de drie punten waarop de VVD inbreng heeft gehad, worden geëvalueerd. Van alle drie wil ik duidelijk weten op welke manier die evaluaties verankerd worden en hoe die worden vormgegeven. Uit ervaring weet ik dat het makkelijker gezegd is dan uiteindelijk gedaan.

Dan de solvabiliteit. Het is goed als de minister helder vertelt wat het argument is voor de ommezwaai en dat zij helder in deze zaal aangeeft dat het erom ging dat bij een van de tien bedrijven nogal veel winst werd gemaakt. Ik ben dan ook blij dat de minister haar waardering voor de hele sector nog eens heeft uitgesproken, ook over de prijs-kwaliteitverhouding, zodat alle mythen daarover gelijk de wereld uit zijn.

De minister zegt dat ook de effecten van de maximering van de solvabiliteit worden geëvalueerd. Nogmaals de vraag: waarop, wanneer en met wie? Is de minister bereid om dit voornemen te verankeren, bijvoorbeeld in het besluit of in een van de vier ministeriële regelingen die nog moeten worden voorgelegd?

Helemaal ten slotte, warm tapwater; ik ontkom er niet aan. De uitleg van de minister bevestigt toch echt de ingewikkelde en gekunstelde constructie daarvan. Het drinkwaterbedrijf is verantwoordelijk, maar niet voor het proces en het systeem. De energiebedrijven hebben op dat systeem het monopolie, terwijl die toch slechts de leveranciers van warmte zouden moeten zijn. Het is jammer dat innovatie en wetgeving hierbij geen gelijke tred houden. Daar zullen wij nog wel vaker mee worden geconfronteerd.

De VVD-fractie rekent op een positieve reactie van de minister en kan daarom eigenlijk al op voorhand zeggen dit voorstel, met alle gewisselde kanttekeningen, te zullen steunen.

□

De heer **Janse de Jonge** (CDA): Voorzitter. Ik dank de minister voor haar uitvoerige reactie op onze opmerkingen in de eerste termijn. De CDA-fractie sluit zich aan bij de woorden van de minister over het toezicht. Ook wij zijn ervoor om het toezicht eenduidig bij de VROM-Inspectie onder te brengen. Ook wij vinden het een te zware constructie worden als de NMa eventueel nog advies kan geven. Deze sector functioneert al bijna honderd jaar uitstekend en verdient het daarom, een duidelijke verantwoordelijkheid te krijgen. Enig toezicht door de VROM-Inspectie is prima.

Ook op het punt van het warm tapwater kunnen wij ons aansluiten bij het heldere standpunt van de minister. Dat had zij ons overigens ook schriftelijk kunnen geven. Het is duidelijk dat degene die warm water levert, verantwoordelijk is voor de afgifte, ongeacht de vraag waar dit warme water vandaan komt. Het drinkwaterbedrijf doet vervolgens onderzoek en gaat na wat er eventueel is misgegaan. Wie in de keten uiteindelijk daarvoor verantwoordelijk is, is in juridische zin niet onbelangrijk.

Janse de Jonge

Over de solvabiliteit zegt de minister dat zij eigenlijk wel uit de voeten kan met het amendement. Mijn fractie had wat meer bezwaren tegen dit amendement, omdat het de zaak nogal fixeert. Volgens ons geeft het amendement ook blijk van wat wantrouwen ten opzichte van de sector. De CDA-fractie heeft juist heel veel vertrouwen in deze sector; dat heb ik in de eerste termijn ook al gezegd. Een eenmalig incident waarbij sprake was van een enorme winstuitkering, moet geen aanleiding zijn om in een wet in formele zin dergelijke zware eisen op te nemen. Dat is het principiële bezwaar dat mijn fractie tegen de maximering heeft. De minister stelt nu dat zij hiermee aan de gang wil gaan en dat zij een en ander ook zal evalueren. Wat evalueren wij in dit land eigenlijk niet? Wij willen dit graag terugzien. Ik verzoek de minister in de AMvB in ieder geval een ruime grens te trekken, onder andere met het oog op de solvabiliteit en het vertrouwen in de sector. De minister moet daarbij niet te krap zijn, want ook de drinkwaterbedrijven willen graag reserves opbouwen. Dat is nodig om de kwaliteit van drinkwater te garanderen en met name om grote investeringen te kunnen doen. Wil de minister dit meenemen als zij aan de gang gaat met haar AMvB?

□

De heer **Slager** (SP): Voorzitter. Ik dank de minister voor haar antwoorden in de eerste termijn. Ik heb al gezegd dat mijn fractie graag meezingt in het koor van collega's die gisteren een lofzang aanhieven op ons drinkwater. Je zou er bijna een toost op uitbrengen. Wij zijn niet bezorgd over de kwaliteitsbewaking. Recentelijk is nog eens gebleken dat men alert is op mogelijke nieuwe bedreigingen. Ik heb in dit verband de volgende vraag. Het RIVM heeft onlangs onderzocht of hormonale besmetting van het drinkwater nadelige niveaus kan bereiken. Het RIVM heeft jaren geleden de taak overgenomen van het RID, het Rijksinstituut voor Drinkwateronderzoek. Het valt op dat het RIVM in dit wetsvoorstel helemaal niet wordt genoemd. Bestaat de oorspronkelijke taak van het RID voor de minister en haar inspectie nog wel?

Ik kom op de bedrijven zelf. De minister heeft mijn fractie overtuigd op het punt van de NMa versus de VROM-Inspectie. Mijns inziens verdient het in één hand houden van de inspectie waarschijnlijk inderdaad de voorkeur. Wij blijven er bij de minister op aandringen dat de uitkomsten van de prestatievergelijking door haar werkelijk worden gebruikt om de tarieven in principe niet meer te laten stijgen dan de inflatie. De minister heeft gezegd dat dit zou kunnen. Ik hoor graag de toezegging dat de tarieven in principe niet méér zullen stijgen dan de inflatie.

Wij blijven verder van mening dat minstens in één geval, namelijk dat van Vitens, veel te ver is doorgefuseerd. Daardoor wordt het decentrale toezicht eigenlijk een illusie. De efficiency wordt met dergelijke fusies eigenlijk niet gediend. De minister heeft volgens mij ook zojuist niet aangetoond dat de analyses van prof. Schenk wat dit betreft niet kloppen. Zij heeft de mogelijkheid om bij fusies in te grijpen. Zij kan fusies zelfs terugdraaien. De minister heeft al duidelijk gemaakt dat zij dit zeker niet zal doen. Zij stelt dat haar hierover geen signalen uit de samenleving ter ore zijn gekomen. Regeren is echter toch iets meer dan wachten tot er signalen uit de samenleving komen? Wij betreuren het dat wij de criteria niet kennen waarop toekomstige fusieverzoeken worden beoordeeld. Wij kunnen dus alleen maar hopen dat in deze criteria iets zal doorstralen van de analyse van prof. Schenk.

De heer **Putters** (PvdA): De heer Slager zegt dat hij de minister heeft horen zeggen dat zij niet zal ingrijpen bij fusies. Ik heb dat niet gehoord. Ik heb haar horen zeggen dat zij met criteria zal komen op grond waarvan zij fusies gaat beoordelen. Heb ik iets anders gehoord dan de heer Slager?

De heer **Slager** (SP): Waarschijnlijk. Wellicht heb ik aan een half woord genoeg. Ik ben bereid om dit nog eens met nadruk aan de minister te vragen. Gaat zij ingrijpen bij toekomstige fusies? Als zij niet gaat ingrijpen, dan betreuren wij dat. Wij vragen haar of bij toekomstige fusieverzoeken in ieder geval iets zal doorstralen van de criteria die prof. Schenk heeft opgesteld.

Ik kom ten slotte op het afsluiten van de watertoevoer bij mensen met een betalingsachterstand. Ik ben blij dat de minister heeft beloofd om nu snel met staatssecretaris Klijnsma te gaan spreken over een regeling waardoor kwetsbare groepen niet zullen worden afgesloten. Ik heb er echter gisteren op gewezen dat uit het schriftelijk antwoord van de minister blijkt dat nu nog niet is uitgesloten dat iemand zal worden afgesloten als dat volgens een arts ernstige risico's voor de gezondheid oplevert. Ik heb al gezegd dat het afsluiten van de watertoevoer bij iemand in zo'n situatie in dit land niet moet kunnen. Dat moeten wij in Nederland niet willen. Water is een eerste levensbehoefte. Daarom vraag ik nogmaals aan de minister om uit te sluiten dat de watertoevoer wordt afgesloten bij iemand die volgens een arts niet mag worden afgesloten van de watertoevoer, omdat dit ernstige risico's voor de gezondheid zou opleveren. Daarvoor hoeven wij niet op een regeling te wachten; iemand in zo'n situatie afsluiten, mag in Nederland gewoon niet voorkomen.

□

De heer **Putters** (PvdA): Voorzitter. De fractie van de PvdA dankt de minister voor de volledigheid waarmee zij onze vragen heeft beantwoord. Wij hadden niet veel vragen bij dit wetsvoorstel, maar de vragen die wij hadden, zijn allemaal beantwoord. Er blijft dus niet veel over.

Wij zijn er erg blij mee dat de minister nog eens stevig het belang van een publieke aansturing heeft onderstreept en een helder kader van criteria heeft gesteld ter borging van kwaliteit, leveringszekerheid en doelmatigheid. Dit geldt ook voor het warm tapwater. Op dit punt is de Drinkwaterwet een lex specialis ten opzichte van de Warmtewet. Ik dank de minister ook voor de toezegging dat het Drinkwaterbesluit gereed zal zijn bij de inwerkingtreding van de wet en dat wij in het najaar de voorhang kunnen verwachten.

Ik begrijp dat de criteria ter toetsing van fusies nader zullen worden uitgewerkt. Volgens mij heeft de minister mij zojuist toegezegd dat deze criteria de Kamer zullen worden toegestuurd. Kan de minister dat bevestigen? Deze toetsing moet onzes inziens in ieder geval mede gebaseerd zijn op de deels internationale benchmarks die al bestaan en die de drinkwaterbedrijven al uitvoeren. Bijvoorbeeld over de klanttevredenheid is al veel bekend.

Volgens mij biedt dat al een heel goede basis voor deze criteria. Wellicht kan de minister toezeggen dat dit hierbij wordt benut.

Volgens mijn fractie heeft de minister terecht benadrukt dat ook de aandeelhouders van de drinkwaterbedrijven een belangrijke rol hebben bij het toezicht en de controle, nog los van de rol van de VROM-Inspectie en de NMa daarbij. Volgens ons horen de aandeelhouders ook een belangrijke rol te spelen bij de tariefstelling. Wij waren al van mening dat de VROM-Inspectie de centrale toezichthouder moet zijn. Wij vinden dat de minister dat krachtig uitdraagt. Zij straalt het vertrouwen uit dat de VROM-Inspectie deze taak goed kan uitoefenen. Wie zijn wij dan om dat te betwisten? Wij geven met de minister de VROM-Inspectie graag het vertrouwen dat zij dit goed zal doen.

Kortom, het drinkwater was, is en blijft in goede publieke handen. Wij gaan met een redelijk gerust hart een hopelijk dorstige zomer tegemoet.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

Minister **Cramer**: Voorzitter. Ik dank de leden voor hun reacties in tweede termijn.

Mevrouw Huijbregts vroeg of en, zo ja, hoe de expertise van de NMa wordt ingezet. In het algemeen is de inzet van de NMa natuurlijk gewenst in het kader van mededingingskwesties. Daarbij zal zij wel worden ingezet; zojuist refereerde ik aan een voorbeeld. Zoals ik eerder zei, is de VROM-Inspectie wat mij betreft de meest geschikte organisatie om de coördinerende rol te spelen. Afgaand op de reacties van andere Eerste Kamerleden, wordt dit uitgangspunt breed gedragen.

Mevrouw Huijbregts stelde daarnaast een vraag over de evaluatie. Deze is inderdaad verankerd in de Drinkwaterwet en zal volgens planning over vijf jaar plaatsvinden. De hele wet wordt geëvalueerd op het punt van doelmatigheid. Ook het punt van toezicht zal dan nadrukkelijk terugkomen.

Mevrouw Huijbregts uitte twijfel over de gekunstelde constructie waarmee het toezicht op de kwaliteit van het warm tapwater is geregeld. De volgende spreker, de heer Janse de Jonge, weerlegde dit echter. Hij was wel tevreden. Ik neem dus aan dat wij hierover toch van mening blijven verschillen. Hetzelfde geldt ten aanzien van de coördinerende rol van de VROM-Inspectie, een punt dat werd onderschreven door de heer Janse de Jonge.

Het amendement dat in de Tweede Kamer door zowel het CDA als de PvdA is onderschreven, straalt volgens de heer Janse de Jonge uit dat wij geen vertrouwen hebben in de sector. Zo zou ik het niet willen uitdrukken. Het gaat er meer om dat er een maximum moet zijn aan hetgeen als reserve wordt opgebouwd. Vanzelfsprekend moet er wel genoeg vermogen zijn om te investeren. Daarop moet ik als toezichthouder goed letten. De solvabiliteit moet dus inderdaad ruim genoeg worden gehouden. Ik zeg toe dat ik de grens ruim genoeg zal stellen, zodat de drinkwaterbedrijven niet in de problemen komen.

De heer Slager stelde een vraag over de hormonale besmetting. Hij zei dat de taken op dit gebied eerst bij het RID lagen en nu zijn overgenomen door het RIVM. Het klopt dat dit wordt ingevuld door het RIVM. Het RIVM ondersteunt structureel de VROM-Inspectie en het departement. Dit punt wordt nu dus gewoon meegenomen door het RIVM.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de prestatievergelijking vroeg de heer Slager zich af of het mogelijk is om de tarieven niet verder te laten stijgen dan de inflatie. In principe moet dat niet gebeuren, maar er kunnen bijvoorbeeld grote investeringen nodig zijn. Daarvoor moet dan wel ruimte zijn. De kwestie is dus meer hoe ik zo goed mogelijk tegemoet kan komen aan de zorg over onnodige kostenstijgingen en tariefsverhogingen, en tegelijkertijd de drinkwatersector ruimte kan bieden voor het behoud van investeringen.

De heer **Slager** (SP): Ik zei ook heel nadrukkelijk: in principe. Als de minister dit zegt, ben ik helemaal gelukkig.

Minister **Cramer**: Fijn! Ik ben het in dit geval ook met de heer Slager eens.

Voorts werd gevraagd of ik kan ingrijpen bij fusies. Als de heer Slager het heeft over toekomstige fusies, is de vraag een andere dan als het gaat om fusies uit het verleden. Het is natuurlijk van belang dat ik er als minister toezicht op houd. Daarbij is het nodig dat ik ingrijp als de criteria niet worden nageleefd. Die criteria moeten zo zijn geformuleerd dat ze mij een handvat bieden om fusies tegen te houden. Dat hangt samen met het belang van de prestatiebenchmark en de noodzaak om voldoende concurrentie te hebben en de verschillende bedrijven op scherp te houden als het gaat om kwaliteit.

In dat verband vroeg de heer Putters of ik de criteria voor de fusies apart kan toezenden. Dat wil ik toezeggen. Dat kan lopen via de voorhangprocedure, waarin deze Kamer sowieso wordt geïnformeerd.

Een ander punt van de heer Slager betrof het afsluiten van diverse groepen. Daarover heb ik zojuist het een en ander gezegd. Ik heb nog niet gereageerd op het specifieke punt van mogelijke situaties waarbij zich gezondheidsrisico's voordoen. Daaraan wil ik tegemoetkomen bij het formuleren van een ministeriële regeling op dit gebied. Ik zeg dus toe dat ik dit punt meeneem in de ministeriële regeling.

De heer **Slager** (SP): Dat was mijn vraag niet. Voor de regeling er is, is het volgend voorjaar. Als een arts zegt dat de desbetreffende mijnheer of mevrouw ernstige gezondheidsrisico's loopt als het drinkwaterbedrijf afsluit, vind ik dat het bij wijze van spreken vanaf vandaag niet mogelijk moet zijn dat het gebeurt. Dat kan toch zonder regeling?

Minister **Cramer**: Voor zover ik geïnformeerd ben, kan dat niet. Op dit moment staat het namelijk nog niet in de wet. De wet moet dus eerst zijn aangepast en de ministeriële regeling moet er zijn voordat ik dat kan doen. Ik wil echter met alle plezier nagaan of ik de ministeriële regeling rond afsluiten eerder kan introduceren, maar ik ben nu even niet goed geïnformeerd over de juridische ins en outs. Dat kan ik dus alleen toezeggen met het voorbehoud dat ik de Kamer nog schriftelijk bericht of dit inderdaad mogelijk is.

De heer **Slager** (SP): Misschien kan de minister beloven dat zij tegen de gezamenlijke waterleidingbedrijven zal zeggen dat zij dit echt niet gaan doen.

Cramer

Minister **Cramer**: Dat bereid ik nu al in de ministeriële regeling voor. Die wil ik zo snel mogelijk bekendmaken. Als de heer Slager dat wil, zijn wij er helemaal uit.

De heer **Slager** (SP): Het gaat mij erom dat de waterleidingbedrijven vanaf vandaag zeggen dat dit in elk geval tot de regeling er is niet gaat gebeuren. Er worden geen mensen afgesloten die vervolgens ernstige gezondheidsrisico's lopen.

Minister **Cramer**: Ik wil toezeggen dat ik dat in ieder geval vanaf dit moment uitdrukkelijk publiekelijk zeg, zodat de drinkwaterbedrijven weten dat dit een zwaar punt is. Dat neemt niet weg dat er natuurlijk situaties zijn die niet onder deze categorie vallen. Wij zullen dus niet helemaal niemand uitsluiten van afsluiten. Het punt van de heer Slager zal echter zeker worden meegenomen, alsmede de punten waarover ik zojuist heb gesproken en die ik met staatssecretaris Klijnsma in voorbereiding heb.

De heer Putters vroeg of de benchmarks inderdaad een rol spelen bij de criteria die worden opgesteld ten aanzien van fusies. Benchmarks zullen wel degelijk een rol spelen. Dat vormt de onderliggende motor waarom er niet te veel fusies moeten komen. Anders loop je immers vast in monopolieposities.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik kom tot afhandeling van het wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De vergadering wordt van 18.37 uur tot 18.47 uur geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten (reparatie in verband met arresten van de Hoge Raad inzake pensioen- en lijfrenteaanspraken) (31990).**

De beraadslaging wordt hervat.

□

Staatssecretaris **De Jager**: Voorzitter. Ik dank de leden van de fracties in de Eerste Kamer voor hun bereidheid om zo constructief mee te werken aan de beoogde spoedige afhandeling van dit wetsvoorstel. Ik was zeer geïnspireerd door het betoog van de heer Essers en door zijn scherpe en heldere analyse van de problematiek. Natuurlijk dank ik ook voor de steun van alle andere woordvoerders. De heer Essers merkte terecht op dat de problematiek samenhangt met de omkeerregel. Die is onlosmakelijk een onderdeel van ons pensioenstelsel, een belangrijk onderdeel, kan ik wel zeggen. Ook de verdeling van heffingsrechten bij emigratie is een belangrijk onderdeel van de discussie die vandaag centraal staat in dit wetsvoorstel. Om de omkeerregel te kunnen handhaven, moet in ieder geval worden voorkomen dat je op een al te gemakkelijke wijze ten laste van de Nederlandse Staat opgebouwde pensioen- en lijfrenteaanspraken in het buitenland op een irreguliere wijze kunt afwikkelen. Dat zou natuurlijk de bijl aan de wortel zijn van onze omkeerregel. In dat verband maakt Nederland gebruik van het instrument van conserverende aanslagen. Dat heeft geleid tot deze spoedwet.

Ik ga, gelet op de tijd, meteen in op alle vragen die zijn gesteld. Ik heb namelijk begrepen dat de Kamer op tijd wenst te eten. De heer Essers heeft gevraagd waarom niet eerder is ingegrepen. Die vraag heb ik zelf uiteraard ook gesteld. Deze vraag is mij ook in de Tweede Kamer gesteld. Eigenlijk is het heel eenvoudig. Er is niet eerder ingegrepen omdat pas op het moment dat de arresten door de Hoge Raad daadwerkelijk gewezen waren en gepubliceerd, duidelijkheid bestond over de reparatiemogelijkheden. Het was uiteraard niet de bedoeling om meer weg te geven dan nodig was. Dat had eventueel het geval kunnen zijn als wij van het meest pessimistische scenario waren uitgegaan. Met andere woorden, we hadden verschillende scenario's. Dat liep van helemaal geen mogelijkheid van reparatie, waarbij iedere vorm van aanslag zou worden afgewezen tot en met het volledig erkennen van de situatie die vóór deze wetswijziging aan de orde was. Daartussen zaten tenminste twee andere scenario's. Daarbij zou je met gradaties van heffingsmogelijkheden op kunnen inspelen. Pas op het moment dat de arresten beschikbaar waren, dat was op 19 juni 2009, rond elf uur, werd definitief duidelijk welke uitweg de Hoge Raad aan de betrokken belastingverdragen heeft gegeven. Toen werd ook pas het haakje duidelijk, dat de Hoge Raad naar ons oordeel heeft gegeven in het wijzen van de arresten. Dat haakje hebben we in deze procedure toegepast. Ik kom straks nog wat specifieker terug op vragen van de heer Essers en mevrouw Böhler.

De heer Essers en mevrouw Böhler hebben ook gevraagd om een nadere toelichting op de genoemde budgettaire derving. De heer Essers vroeg of het wel juist is dat het wetsvoorstel per saldo geen budgettaire gevolgen heeft, nu de verlaging van de conserverende aanslagen met de renteaanwas naar zijn mening toch tot budgettaire gevolgen zou moeten leiden. Heel eenvoudig gezegd: de verlaging van de conserverende aanslagen met de renteaanwas heeft inderdaad geen grote budgettaire gevolgen. Met conserverende aanslagen beogen we de verboden handelingen te voorkomen. In de praktijk worden zeer weinig conserverende aanslagen uitgewonnen. Er wordt nu dus een potentieel gat gerepareerd, dat opgezocht zou worden door nieuwe mensen, die anders niet waren geëmigreerd. Als iemand emigreert en zich ergens vestigt, en hij laat periodiek zijn pensioen uitkering, dan is gewoon het woonstaatbeginsel van toepassing. Dan zijn we de heffing toch kwijt. Dit zou je een normale budgettaire derving kunnen noemen, die inherent is aan ons systeem. Maar we waren in dit geval met name beducht voor degenen die dit gat opzoeken en tijdelijk emigreren, zonder van tevoren het tijdelijke karakter aan te geven, maar ineens, bijvoorbeeld een jaar later, als spijtoptant terugkomen. In de tussentijd blijkt het pensioen te zijn afgekocht en blijkt de hele fiscale claim afgeschud te zijn. Wij zien er nu op toe dat dat gedrag zich niet voordoet. Ook is gevraagd wat de signalen zijn vanuit onder meer de Belastingdienst. We hebben gelukkig een redelijk goed netwerk. Ook hebben wij contacten met adviseurs, bijvoorbeeld via de Belastingdienst. Inderdaad hebben adviseurs gezegd dat zij bij wijze van spreken het product al bijna op de plank hebben liggen. De koffers van een aantal